Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Valtuutetun valtuustoaloite

Aloitteen tekijä (valtuutetun nimi / valtuustoryhmä)

Jukka Huotari Perussuomalaiset

Aloitteen päivämäärä

26.5.2025

Aloitteen aihe

HUOLTAJIEN VÄLISEN TASA-ARVON PARANTAMINEN POHTEEN PALVELUISSA

Aloitteen teksti

Suomessa n. 30 000 lasta kokee eron vuodessa.

Tilastojen (THL 2019) mukaan asumissopimuksista 81% tehdään äidin luona asumisesta. Vuoden 2022 tilastojen (Tilastokeskus) mukaan asuntokunnista äiti ja lapsi-koteja on viisi (5) kertaa enemmän kuin isä ja lapsi-koteja. Huoltosopimuksista yli 90% on kuitenkin yhteishuoltajuutta.

Yhteishuoltajuudessa Suomen lainsäädäntö määrittää lapsen asioista yhdessä päättämisen, joita ovat kansalaisuus, asuinpaikka, äidinkieli, nimi, uskonto, terveydenhuolto, päiväkoti, koulunkäynti, passi ja muut lapsen henkilökohtaiset asiat.

Isät kokevat usein epätasa-arvoista asemaa ja kohtelua yhteiskunnassa ja sen eri palveluissa. Epätasa-arvoa kohdataan lapseen liittyvissä palvelukohtaamisissa, huoltoon liittyvissä prosesseissa ja päätöksissä. Epätasa-arvoa koetaan ero-ja konfliktitilanteiden tuessa sekä valitus- ja kanteluprosesseissa.

Kohtaamiset lapsiin liittyvissä palveluissa on hyvin sukupuolittuneet.
Julkisen sektorin työntekijöistä 70-80% on naisia. Lapsiin liittyvissä palveluissa prosenttiosuus voi olla vieläkin suurempi. Huoltajien tasa-arvon näkökulmasta on hyvin epätodennäköistä, että palvelukohtaamisissa isät voisivat asioida saman sukupuolen edustajan kanssa.

EHDOTAN HUOLTAJIEN VÄLISEN TASA-ARVON PARANTAMISTA SEURAAVILLA KEINOILLA:

-Eroperheiden huoltajien tarpeiden parempi kuuleminen ja tunnistaminen.
(Painoarvo isät)

-Kahden kodin perheiden parempi huomioiminen palveluissa ja prosesseissa.
(Painoarvo isät)

-Erokonfliktien parempi tunnistaminen ja huomioiminen prosesseissa.
(Painoarvo isät)

-Henkilöstön koulutusta nykypäivän huoltajuuden rooleista.

-Henkilöstön sukupuolittuneisuuteen puuttuminen huoltajien tasa-arvon parantamiseksi.

-Tasa-arvokysely kahden kodin / eroperheiden isille.

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Vastine valtuustoaloitteeseen

Lausunto/vastine aloitteeseen

Valtuustoaloitteessa nostetaan esiin tärkeä ja ajankohtainen kysymys huoltajien tasa-arvosta eroperheiden palveluissa. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue tunnistaa aloitteessa kuvatut haasteet ja epätasa-arvon kokemukset, joita erityisesti isät voivat kohdata palvelujärjestelmässä.

Hyvinvointialueella on jo käynnissä useita toimenpiteitä, jotka tukevat aloitteessa esitettyjä tavoitteita:

1. Palveluprosessien kehittäminen kahden kodin perheiden näkökulmasta
Lastensuojelun ja perhesosiaalityön palveluissa on käynnissä prosessien tarkastelu, jossa huomioidaan molempien huoltajien osallistuminen lapsen asioihin. Tavoitteena on varmistaa, että palveluohjaus, päätöksenteko ja tiedottaminen toteutuvat yhdenvertaisesti molempien huoltajien suuntaan. Erityisesti neuvolassa ja perheoikeudellisissa palveluissa pyritään vahvistamaan molempien vanhempien osallisuutta ja yhteistyötä lapsen asioissa, myös ero- ja erillään asumisen tilanteissa. Palveluja kehitetään saavutettavammiksi ja tasavertaisemmiksi Pohteen alueella, erityisesti sovittelun ja neuvonnan osalta. Sosiaalihuollossa korostetaan kahden kodin perheiden erityistilanteiden huomioimista, ja vuoroasuminen on tunnustettu lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa. Vaikka lapsen virallinen asuinpaikka voi olla vain toisella vanhemmalla, etuusjärjestelmää ollaan uudistamassa vastaamaan paremmin vuoroasumisen tilanteita. Oikeusministeriö on lisäksi julkaissut ohjeen, joka tarkentaa elatusavun määräytymistä vuoroasuville lapsille.

2. Erokonfliktien tunnistaminen ja huomioiminen
Henkilöstölle on tarjolla koulutusta eron jälkeisten konfliktien dynamiikasta ja niiden vaikutuksesta lapsen hyvinvointiin. Tavoitteena on vahvistaa henkilöstön osaamista kohdata molemmat huoltajat tasapuolisesti myös haastavissa tilanteissa. Pohteen sosiaalipalveluissa hyödynnetään koko perheen ja lapsen kehitysympäristön huomioivaa toimintatapaa erokonfliktien tunnistamiseen ja käsittelyyn. Kasvatus- ja perheneuvonta tarjoaa matalan kynnyksen tukea eroon ja vanhemmuuteen liittyvissä asioissa, ja kolmiportainen perhetyön malli mahdollistaa tuen kohdentamisen perheiden tarpeiden mukaan. Moniammatillinen yhteistyö ja sovinnollisuuden edistäminen ovat keskeisiä lapsen edun turvaamisessa.

3. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen palvelukohtaamisissa
Hyvinvointialueen tasa-arvo-, henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa on tunnistettu sosiaali- ja terveysalan naisvaltaisuus. Tasa-arvotyössä painotetaan sukupuolisensitiivistä kohtaamista ja pyritään lisäämään tietoisuutta isien kohtaamista haasteista palveluissa. Tasa-arvoa edistäviä toimintatapoja painotetaan koulutuksessa, ja esimerkiksi neuvolassa pyritään aina saamaan molemmat huoltajat mukaan käynneille.

4. Kysely isille kahden kodin perheissä
Tasa-arvokyselyn toteuttaminen voisi olla mahdollista osana kehittämistyötä. Kyselyn avulla voitaisiin kerätä tietoa vanhempien kokemuksista ja kehittää palveluja entistä tasa-arvoisemmiksi. Kyselyn tavoitteena olisi kartoittaa isien kokemuksia palveluista, tunnistaa kehittämiskohteita ja vahvistaa isien osallisuutta lapsen asioissa.

5. Henkilöstön koulutus
Koulutussisältöjä päivitetään vastaamaan nykypäivän perherakenteita ja huoltajuuden monimuotoisuutta. Koulutussuunnitelman pohjalta järjestetään koulutuksia perheiden monimuotoisuudesta. Esimerkiksi perhetyöntekijöille suunnattu Perheet yhtenäiseksi koulutus sisältää menetelmäpainotteista koulutusta, jossa käsitellään perheiden tilannemittareita ja vaikutusten arviointia. Pohteelta osallistutaan aktiivisesti mm. THL:n verkostotapaamisiin sekä alueellisiin sekä valtakunnallisiin kehittämisverkostoihin mm. Neuvolan, kasvatus- ja perheneuvonnan sekä perheoikeudellisten palveluiden osalta.

Hyvinvointialue pitää tärkeänä, että kaikki huoltajat kokevat tulevansa kuulluiksi ja kohdatuiksi yhdenvertaisesti. Eroperheiden monimuotoisuus ja yhteishuoltajuuden vaatimukset edellyttävät palvelujärjestelmältä jatkuvaa kehittämistä ja herkkyyttä tunnistaa mahdolliset rakenteelliset esteet tasa-arvon toteutumiselle.

Päiväys

28.10.2025

Lausunnon antaja/virka-asema

Leena Mämmi-Laukka, toimialuejohtaja

Liitteet

Tallenna Tyhjennä